

מדת בדת

לע"נ מרת יוכבד בת רבי
זליג ליב ברורמן ע"ה
הערות והנצחות טל' 0548449853 או מייל
MABADAF12@GMAIL.COM

גליון 268 פרשת בשלח תשפ"ה

סנהדרין נד-ס

שתיים מהפסוק לא תתן שכתבך ומלא יהיה קדש ולר"ע חייב רק אחד ששניהם נלמדים מאותו פסוק, ואב"י סובר שבבהמה לר' ישמעאל חייב אחד כי לא יהיה קדש נאמר על אדם ואזהרה לנשכב למד ר' ישמעאל מהפסוק כל שוכב עם בהמה מות יומת ואינו ענין לשוכב שכבר למדנו הוא הולך לנשכב, והתורה כתבה אותו בלשון שוכב ללמד שכמו שענש והזהיר בשוכב כך ענש והזהיר בנשכב, ר' אבהו אומר שמי שנרבע לזכר ולבהמה לר"ע חייב שתיים משום לא תישכב ומשום לא תתן שכתבך ולר' ישמעאל חייב אחד משום לא יהיה קדש ואב"י סובר שגם לר' ישמעאל חייב שתיים כי לומדים נשכב לבהמה באם אינו ענין שכמו שבשוכב ענש והזהיר כך בנשכב ענש והזהיר אך מי שבא על זכר והביא זכר עליו ובא על בהמה והביא בהמה עליו בין לאב"י ובין לר' אבהו לר' ישמעאל חייב שלש ולר"ע שתיים.

שנו בברייתא שבזכור לא עשו קטן כגדול ובבהמה עשו קטנה כגדולה, ורב מבאר שלא עשו ביאת פחות מבן ט' לביאת בן ט' ושמואל סובר לא עשו ביאת פחות מבן ג' כבן ג' ונחלקו שרב סובר שמי ששייך בשוכב שייך בנשכב ופחות מבן ט' אינו בשוכב ושמואל סובר שלומדים ממשכבי אשה וישנה ברייתא כדברי רב שזכר בן ט' ויום אחד שבא על בהמה בין כדרכה בין שלא כדרכה,

דף נה ואשה שמביאה בהמה עליה חייבת בין כדרכה בין שלא כדרכה.

ר"צ בר רב חסדא אומר שבאשה חייבים בשני משככות ובבהמה חייבים רק במשכב אחד ורב פפא מקשה שנאמר להיפך שבאשה שזה דרך שכיבה חייב רק במשכב אחד ולא מצורה אחרת ואילו בבהמה שזה לא דרכה יהיה חייב על כל נקב ונקב, ויש ברייתא לא כדברי שניהם שזכר בן ט' שנים ויום אחד שבא על בהמה בין כדרכה בין שלא כדרכה ואשה שמביאה בהמה עליה בין כדרכה בין שלא כדרכה חייב.

רבינא שאל את רבא אם מערה בזכר חייב אמר לו ודאי שכתוב **משכבי אשה** אך השאלה היא במערה בבהמה אמר רבא שההערה שכתובה באחות אביו ואמו אם אינו ענין לה כי הרי מקישים את כל העריות להערה של נדה ניתן אותה לבהמה ואם בהמה היא מחייבי מיתות מדוע כתבו את הערה שלה בחייבי כריתות שיכתבו בחייבי מיתות ב"ד ונלמד מהם, ויש לומר שכיון שכל הענין של אחות אביו ואחות אמו הולך לדרשה למדו משם גם את הדרשה של הערה.

רב אחדבוי בר אמי שאל את רב ששת אם המערה בעצמו חייב אמר לו רב ששת צערתי לשאול דבר שלא יתכן ורב אשי אמר לו שבקישוי זה לא שייך אך זה שייך באבר מת וזה תלוי אם משמש מת בעריות חייב או לא שאם המשמש מת פטור פטור בעצמו, ואם המשמש מת חייב יהיה חייב שתיים משום שוכב ונשכב.

שאלו את רב ששת אם עכו"ם שבא על בהמה יהרגו אותה האם כדי להרגה צריך תקלה וקלון ובעכו"ם יש רק תקלה אך אין קלון או שהיא נהרגת גם כשהיא רק תקלה, ורב ששת רצה להוכיח מברייתא שאם באילנות שאינן אוכלים ושותים או מריחים אמרה התורה השחת שרוף וכלה כי באה תקלה לאדם על ידם המתעה את חבירו מדרכי חיים לדרכי מיתה ודאי ישחיתו, אך קשה שא"כ עכו"ם שהשתחוה לבהמתו היא תאסר ותיהרג הרי לא יתכן שיש דבר שלא נאסר לישראל ונאסר לעכו"ם, ואין לומר שבהמת ישראל שנעבדה תאסר כמו רביעה אמר אב"י שברביעה יש קלון מרובה ובעבד אין קלון מרובה, ואין להוכיח מאילנות שמשחיתים אותם כי באמת בבעלי חיים יש לומר שהתורה חסה עליהם, ורבא אומר שבהמה נרבעת נהרגת כי נהנתה מהעבירה משא"כ בעבד, אך קשה שאילנות לא נהנים ובכ"ז אמרה התורה להשחיתם, ויש לומר שבבעלי חיים חסה התורה ויש להוכיח מדברי המשנה שבהמה תעבור בשוק ויאמרו זוהי שנסקל פלוני על ידה וא"כ יש לומר שהטעם השני הוא תקלה וקלון **עמוד ב** וא"כ לפי הטעם הראשון מדובר בתקלה בלי קלון והיינו בעכו"ם, ויש לדחות שבטעם הראשון מחדשים שהורגים גם בתקלה בלי קלון והיינו בישראל שבא על בהמה בשוגג וכמו שרב המנוא הסתפק אם בבא על בהמה בשוגג אם הבהמה נהרגת רק בתקלה וקלון ובשוגג אין תקלה או שהיא נהרגת גם בקלון ללא תקלה, ורב יוסף רצה להוכיח ממה ששינונו בת ג' שנים ויום אחד מתקדשת בביאה ויבם שבא עליה קנאה וחייבים עליה משום אשת איש ומטמאה את בועלה בנדרתה לטמא משכבו התחתון כעליון ואם נשאה לכהן היא אוכלת בתרומה אם בא עליה פסול פסלה מכהונה

דף נד ישנה ברייתא כדברי רבא שלר' יהודה אינו חייב באמו משום אשת אביו שכתוב **איש פרט לקטן אשר ישכב את אשת אביו** משמע בין כשהיא אמו בין כשהיא אמו, ואמו שאינה אמו, והוא מופנה להקיש ממנו גזירה שוה וכתוב **מות יומתו** בסקילה ואין לומר במיתה אחרת שלומדים **דמיהם במ** מאוב וידעוני שהוא בסקילה ואזהרה יש ללמוד ממה שכתוב **ערות אביך לא תגלה** זו אשת אביך ואין לומר ערות אביך ממש שלומדים ממה שכתוב **ערות אביך** וכתוב באשת אביו **ערות אביו גילה** ומדובר באישות ומשמע בין אשת אביו שהיא אמו ובין שאינה אמו, ואמו שאינה אשת אביו לומדים מהפסוק **ערות אביך לא תגלה** וכתוב שמוזהר באמו שאינה אשת אביו ועונש יש ללמוד שכתוב **כאן ערות אביך לא תגלה** ובעונש כתוב **ערות אביו גילה** וכמו שהזהיר על אמו שאינה אשת אביו כך ענש באמו שאינה אשת אביו כאמו שהיא אשת אביו וכתוב **אמך היא** שחייב עליה רק משום אמו ולא משום אשת אב ורבנן סוברים שערות אביך הכוונה ממש ואמנם כבר חייב משום **את זכר לא תשכב** אלא לחייב עליה שתיים כמו שאמר רב יהודה שנכרי שבא על אביו חייב שתיים וכן הבא על אחי אביו חייב שתיים, ורבא אומר שרב יהודה דיבר בישראל בשוגג ולענין קרבן והוא אמר נכרי בלשון טובה שאין לומר נכרי ממש שהרי דינו למות ומה שייך להרגו שתי מיתות וכן מוכח מהברייתא שהבא על אביו חייב שתיים וכן הבא על אחי אביו חייב שתיים, ללישנא קמא זה לא כר' יהודה שלמד **מערות אביך** לאמו שאינה אשת אביו וללישנא בתרא זה כר' יהודה ולומדים אביו בק"ו מאחי אביו שהוא מחמת קורבת אביו וחייב שתיים כך על אביו חייב שתיים, ונחלקו במחלוקת אב"י ורבא אם לומדים עונש מק"ו, ורבנן למדו אזהרה לאשת אביו מהפסוק **ערות אשת אביך לא תגלה** ור' יהודה למד משם אזהרה לאשת אביו לאחר מות אביו ורבנן למדו את זה מסוף הפסוק **ערות אביך היא**, ור' יהודה למד משם שחייב עליה רק משום אשת אביו ולא משום אשת איש, אך קשה ששינונו במשנה שהבא על אשת אביו חייב משום אשת אב ואשת איש ור' יהודה לא חלק על זה, אמר אב"י שר' יהודה חלק מברייתא ואמנם ר' יהודה למד עונש לאחר מות אביו מגזירה שוה אך רבנן לא למדו גז"ש אלא את הפסוק **ערות אביו גילה** שלר' יהודה הוא מיותר לגז"ש, רבנן למדו משם לאחר מות אביו ואמר רב שישא בר רב אידי שרבנן למדו עונש משום שאינה אשת אביו מהפסוק **אמך היא** שאמו שאינה אשת אביו היא כאמו שהיא אשת אביו.

שינונו שהבא על כלתו חייב משום כלתו ומשום אשת איש ולכאורה חייב משום אשת בנו, אמר אב"י שאכן זה החיוב של כלתו שהפסוק פותח בכלתו ומסיים **אשת בנו** היא ללמד שכלתו היא אשת בנו.

משנה הבא על זכר ועל בהמה ואשה המביאה עליה בהמה בסקילה, ולכאורה אם חטא האדם מה חטאה הבהמה אלא שבא לאדם תקלה על ידה, ועוד שלא תעבור בהמה בשוק ויאמרו זוהי שנסקל פלוני על ידה.

גמרא לומדים זכר מהפסוק **איש פרט לקטן אשר ישכב את זכר** בין גדול בין קטן **משכבי אשה** ללמד שיש באשה שני משככות ואמר ר' ישמעאל שהוא בא ללמד והוא למד שחייב בזכר שלא כדרכו **מות יומתו** בסקילה ואין לומד במיתה אחרת שלומדים בגז"ש **דמיהם במ** מאוב וידעוני **עמוד ב** ואזהרה לומדים מהפסוק **ואת זכר לא תשכב משכבי אשה תועבה היא** ולמדנו שוכב, ולר' ישמעאל לומדים נשכב מהפסוק **לא יהיה קדש ומבני ישראל ועוד כתוב וגם קדוש היה בארץ עשו ככל תועבות הגויים אשר הוריש**, ור"ע למד מהפסוק **לא תשכב** ויש לקרוא לא **תשכב** בצירה.

בהמה לומדים מהפסוק **איש פרט לקטן אשר יתן שכתבו בבהמה** בין גדולה בין קטנה **מות יומת** בסקילה ואין לומר בשאר מיתות שכתוב **כאן תהרגו** וכתוב במסית **כי הרג תהרגו** והיינו בסקילה, ונשכב יש ללמוד שיש פסוק נוסף **כל שוכב עם בהמה מות יומת** ואם אינו עני לשוכב נלמד משם נשכב, ואזהרה לומדים מהפסוק ובכל בהמה **לא תתן שכתבך לטמאה בה**, ולר' ישמעאל לומדים נשכב מהפסוק **לא יהיה קדש** ועוד כתוב **וגם קדוש היה בארץ** ור"ע אומר שלומדים מהפסוק **לא תתן שכתבך** ויש לקרוא לא תתן שכתבך, ור' אבהו אומר שמי שבא על זכר והביא על עצמו זכר לר' ישמעאל חייב שתיים שזה שני אזהרות **לא תשכב ולא יהיה קדש** ולר"ע שזה נלמד מפסוק אחד חייב אחד, וכן מי שבא על בהמה והביא בהמה עליו לר' ישמעאל חייב

ואחד מהעריות שבא עליה נהרג על ידה והיא פטורה ומשמע אפילו בהמה ויש כאן קלון ואין תקלה, ויש לומר שאם היא נבעלת במזיד יש גם תקלה אלא שהתורה חסה על קטנה ולא על הבהמה, רבא רצה להוכיח מה ששינונו בן ט' שנים ויום אחד שבא על יבמתו קנאה ואינו נותן גט עד שיגדל ומיטמא כנדה לטמא משכב תחתון כעליון ופוסל מתרומה ואינו מאכיל בתרומה ופוסל את הבהמה מעל המזבח והיא נסקלת על ידו, ואם בא על אחת מהעריות נסקלת על ידו ולכאורה יש כאן קלון בלי תקלה, ויש לומר שכיוון שהוא עושה במזיד יש תקלה אלא שהתורה חסה עליו ולא על הבהמה, ויש להוכיח מהמשנה שאומרת טעם נוסף שלא תעבור בהמה בשוק ויאמרו זוהי שנסקל פלוני על ידה ואם בסיפא מדובר בתקלה וקלון א"כ ברישא מדובר בקלון בלי תקלה, ויש לדחות שבסיפא מדובר בתקלה וקלון וברישא מדובר בתקלה בלי קלון והיינו בעכו"ם כמו ששאלו את רב ששת.

משנה מגדף חייב רק כשפירש את השם,

דף נו בכל יום דנים את עדיו בכינוי שאמר יכה יוסי את יוסי אך בגמר הדין לא הורגים בכינוי אלא מוציאים את כל האדם לחוץ ושואלים את גדול העדים אמור מה ששמעת בפירוש והוא אומר והדיינים עומדים על רגליהם וקורעים בגדיהם קרע שאינו מתאחה, והשני אומר אף אני שמעתי כמוהו, וכשיש שלישי הוא אומר אף אני כמוהו. **גמרא** מגדף חייב רק כשמקלל שם בשם או שם פלוני בשם פלוני ושואל אומר שלומדים את זה מהפסוק **ונקב שם, בנקבו שם יומת ונקב זה קללה** כמו שאמר בלעם **מה אקב לא קבה קל** והאזהרה לומדים מהפסוק **אלוקים לא תקלל ויש להקשות שנאמר שהכונה שעשה בו חור כמו שכתוב בויקב חור בדלתו והאזהרה היא מהפסוק ואבדתם את שמם לא תעשון כן לה' אלוהיכם**, ויש לומר שצריך שם בשם ואין לפרש שמניח שני שמות יחד וקורעם יחד, יש לומר שאז זה נקרא נוקב שני פעמים ואין לפרש שיכתוב שם בפי הסכין וקורע בו כי אז רק חוד הסכין הוא שקורע, ואין לפרש שהכונה הוא לפרש את השם כמו שכתוב ויקח משה ואהרן את האנשים האלה אשר נקבו בשמות והאזהרה היא מהפסוק **את ה' אלוהיך תירא ויש לומר שצריך שם בשם ועוד שזה אזהרת עשה וזה לא נקרא אזהרה ועוד שיש ללמוד מהפסוק ויקב את השם ויקלל וא"כ נוקב הכוונה קללה ואין לומר שהכוונה גם לנקב וגם לקללה כי כתוב הוצא את המקלל ולא כתוב הוצא את הנוקב והמקלל א"כ זה דבר אחד.**

שנו בברייתא בפסוק **איש איש** לרבות עכו"ם שמוזהרים על ברכת ה' כישראל ועכו"ם נהרגים בסיף אך קשה שעכו"ם לומדים מהפסוק ה' שחייב בברכת ה' ור' יצחק נפחא אומר שבא לרבות כינויים וכו"מ ששינונו שלר"מ לומדים **מאיש איש כי יקלל אלוהיו ונשא חטאו** והרי כבר כתוב **ונקב שם ה' מות יומת וא"כ חייב רק בשם המיוחד וכל הכינויים לומדים מאיש כי יקלל אלוהיו מכל מקום וחכמים סוברים שעל שם המיוחד במיתה ועל הכינויים באזהרה ולא כדעת ר' מייאשה שאומר שבן נח שבירך את ה' בכינוי לרבנן חייב, שכתוב **בגר כאזרח** שרק בגר ואזרח צריך בנקבו שם אך עכו"ם חייב גם בכינוי, ור"מ לומד **מכגר כאזרח** שרק גר ואזרח בסקילה ועכו"ם בסיף שלא נאמר כיון שהתרבו התרבו לסקילה, קמ"ל שלא, ולר' יצחק נפחא לדעת רבנן לומדים **מכגר כאזרח** שרק בגר ואזרח צריך שם בשם אך עכו"ם חייב גם בלי שם ושם ומאיש איש לא לומדים כי התורה מדברת כלשון בני אדם.**

שנו בברייתא שיש ז' מצוות בני נח דינים ברכת ה' עבודה זרה גילוי עריות שפיכות דמים גזל אבר מן החי **עמוד ב** ר' חנינא בן גמליאל סובר שעכו"ם חייב גם על דם מהחי ור' חידקא אומר שחייב גם על הסירוס, ור"ש אומר שחייב גם על כישוף ור' יוסי מוסיף שבן נח מוזהר על כל האמור בפסוקים **לא ימצא בך מעביר בנו ובתו באש קוסם קסמים מעונן מנחש ומכשף וחוזר חבר ושואל אוב וידעוני ודורש אל המתים וגו'** ובגלל התועבות האלה ה' אלוהיך מוריש אותם מפניך ולא נענשו אן לא הוזהרו על כך, ור"א אומר שבן נח מוזהר על כלאים בבגדים ובורעים ונאסרו רק בהרבעת בהמה ובהרכבת אילן, ואמר ר' יוחנן שלומדים את זה מהפסוק **ויצו ה' אלוהים על האדם לאמר מכל עץ הגן אכל תאכל, מויצו לומדים דינים כמו שכתוב כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו, מה' לומדים ברכת השם וכמו שכתוב ונקב שם ה' מות יומת, מאלוקים לומדים איסור ע"ז וכמו שכתוב לא יהיה לך אלוהים אחרים, מעל האדם לומדים שפיכות דמים כמו שכתוב שופך דם האדם, מלאמר לומדים איסור עריות כמו שכתוב לאמר הן יעץ איש את אשתו והלכה מאתו והיתה לאיש אחר, מהפסוק מכל עץ הגן לומדים איסור גזל, מאכל תאכל לומדים איסור אבר מן החי ור' יצחק שנה להפך מויצו לומדים איסור ע"ז מאלוקים לומדים דינים וזה מובן כמו הפסוק **ונקרב בעל הבית אל האלוהים ומויצו לומדים ע"ז פירשו רב חסדא וה יצחק בר אבדימי שכתוב בעגל סרו מהר מן הדרך אשר צייתים או מהפסוק עשוק אפרים רצוץ משפט****

כי הואיל הלך אחרי צו והנ"מ בין הפסוקים הנ"ל הוא בכך נח שעשה ע"ז ולא השתחוה לה שאם לומדים מועשו חייב משעת עשייה ואם לומדים מהואיל הלך חייב רק כשהשתחוה לה, ורבא מקשה וכי יש מ"ד שעכו"ם חייב בעשה ולא השתחוה הרי שנינו שעכו"ם מוזהר רק על מה שב"ד של ישראל ממימים ואם אינם ממימים אינו מוזהר על כך ולכאורה זה בא למעט עכו"ם שעשה ולא השתחוה ורב פפא מבאר שבא למעט גיפוף ונישוק ולכאורה אם זה דרך עבודתה הוא חייב מיתה אלא מדובר שזה לא כדרכה.

לכאורה קשה שרק ישראל הצטוו על דינים ששינוי ישראל הצטוו י' מצוות במרה ז' שקבלו עליהם בני נח ועוד דינים שבת וכיבוד אב ואם דינים לומדים ממה שכתוב **שם שם לו חק ומשפט** ובשבת וכיבוד אב ואם נאמר **כאשר צוה ה' אלוהיך** והיינו שצוה במרה, אמר ר"נ בשם רבה בר אבוה שגם עכו"ם מצווים על דינים אך לבני ישראל התחדש שצריך עדה עדים והתראה אך יש לדחות מדוע כתוב הוסיפו עליהם דינים ורבא מבאר שהתחדש דיני קנסות, אך יש לדחות שיש לכתוב הוסיפו בדינים ורב אחא בר יעקב אומר שהתחדש לישראל להעמיד דינים בכל פלך ופלך ובכל עיר ועיר, אך קשה שבזה גם בני נח מצווים כמו ששינונו שכמו שישראל הצטוו להושיב דינים בכל פלך ועיר כך בני נח מצווים על כך אלא מבאר רבא שהתנא הזה סובר כתנא דבי מנשה שמוציא דינים וברכת השם ומכניס במקומם סירוס וכלאים, ור' יהודה סובר שאדם הראשון הצטווה רק על ע"ז שכתוב **ויצו ה' אלוהים על האדם** ור' יהודה בן בתירה אומר שהצטווה גם על ברכת השם ויש אומרים גם על הדינים, ומה שאמר רב יהודה בשם רב שה' אמר אלוהים אני אל תקללני אלוהים אני אל תמירוני אלוהים אני יהי מוראי עליכם דהיינו דינים זה כדעת יש אומרים, ויש להקשות שאם התנא הזה דרש את **ויצו** יש ללמוד גם דינים וברכת השם ואם הוא לא דרש **ויצו** א"כ מהיכן למד את כל השאר, ויש לומר שהוא לא דרש **ויצו** אלא יש לדרוש כל אחד בפני עצמו,

דף נז ע"ז ועריות לומדים מהפסוק **ותשחת הארץ לפני האלוהים** ודרש תנא דבי ר' ישמעאל שהשחתה זה עריות שכתוב **כי השחית כל בשר את דרכו** וע"ז שכתוב **פן תשחיתון** והתנא לעיל לא למד משם שהפסוק רק גילה על מה נענשו, ושפיכות דמים למדו מהפסוק **שופך דם האדם** והחולקים סוברים שרק למדו משם איזה מיתה אך הוזהר **מויצו**, גזל לומדים מהפסוק **כירק עשב נתתי לכם את כל** וכמו שדרש לוי כירק עשב ולא כירק גינה והחולקים סוברים שפסוק זה בא להתיר להם בשר, אבר מן החי לומדים מהפסוק **אך בשר דמו בנפשו לא תאכלו** והחולקים לומדים משם להתיר להם שרצים, וסירוס לומדים מהפסוק **שרצו בארץ ורבו בה** והחולקים למדו שזה רק ברכה, כלאים לומדים מהפסוק **והעוף למינהו** והחולקים סוברים שזה רק לצוות בעלמא.

רב יוסף אומר שבבי רב למדו שבן נח הצטווה רק על ג' מצוות עריות שפיכות דמים וברכת השם ומקשה רב ששת שאמנם שפיכות דמים לומדים מהפסוק **שופך דם האדם** אך מנין לחייב על עריות וברכת השם שאם נלמד משפיכות דמים נלמד את כל זה' מצוות ואם נח מאיש איש יש לרבות גם ע"ז, ואכן סובר רב ששת שרב אמר שבן נח נהרג על ד' דברים, והוסיף גם ע"ז אך קשה ששינונו שעל דברים שב"ד של ישראל ממימים בע"ז בן נח מוזהר ומשמע שאינו נענש ור"נ בר יצחק מבאר שאזהרה שלהם זה מיתתם, ורב הונא ורב יהודה ושאר תלמידי רב אומרים שבן נח נהרג על ז' מוות שהתורה גילתה באחד ולמדו את השאר, אך יש להקשות על גזל ששינונו שאם גנב וגזל ויפת תאר וכן כיוצא בהם כותי בכותי וכותי בישראל אסור וישראל בכותי מותר ואם נאמר שבן נח חייב על גזל מודע לא כתוב חייב ויש לומר שכתוב אסור אגב הסיפא שישראל בכותי מותר, אך קשה שבאותה ברייתא כשיש חיוב כתוב חייב שכתוב ברישא שבשפיכות דמים כותי בכותי ובישראל חייב וישראל בכותי פטור, ויש לומר שלא שייך לכתוב לגבי שפיכות דמים שישראל בכותי מותר שהרי שנינו שעכו"ם מרוע בהמה דקה לא מעלים ולא מורידים.

מה שכתוב כיוצא בגזל מבאר רב אחא בר יעקב שהכוונה לפועל בכרם ולכאורה אם מדובר בשעת גמר מלאכה הרי זה מותר ולא בשעת גמר מלאכה זה גזל גמור, ורב פפא מבאר שמדובר בגזל פחות משה פרוטה, אך קשה א"כ מדוע כותי בישראל אסור הרי ישראל מוחל על פחות משה פרוטה, ויש לומר שאמנם הוא מוחל אך יש לו צער בעת הגניבה, אך יש לדחות שא"כ מדוע בכותי בכותי זה אסור הרי אם אינם בני מילה זה גזל גמור ורב אחא בר רב איקא מבאר שמדובר בכובש שכר שכיר ולכן כותי בכותי ובישראל אסור וישראל בכותי מותר.

מה שכתוב כיוצא ביפת תאר מבאר רב דימי בשם ר"א בשם ר' חנינא שבן נח יחד שפחה לעבדו ובא עליה, נהרג עליה. וכיוצא בשפיכות דמים לא שנינו ואמר אביי אם מצאנו ברייתא זה לדעת ר' יונתן בן

שאל שאומר שאם אחד רדף אחר חבירו להרגו ויכול להציל עצמו באחד מאבריו ולא הציל נהרג עליו,

עמוד ב רב יעקב בר אחא מצא בספר אגדה של רב שבן נח נהרג בדיין אחד ובעד אחד אף בלי התראה ודוקא מפי איש ולא מפי אשה ואפילו קרוב מעיד, בשם ר' ישמעאל אמרו שבן נח נהרג על עוברים, ורב יהודה אמר שלומדים מהפסוק **אך את דמכם לנפשותיכם אדרוש** אפילו דיין אחד מיד כל חיה אף בלי התראה ומיד האדם אף בעד אחד **מיד איש** ולא מיד אשה **אחיו** אפילו קרוב וטעמו של ר' ישמעאל הוא מהפסוק **שופך דם האדם באדם** שאדם שהוא באדם הכוונה לעובר במעי אמו, ות"ק סובר כתנא דבי מנשה שמיתת בני נח היא חנק והוא למד את באדם לסוף הפסוק כאילו כתוב **באדם דמו ישפך** והיינו שפיכות דמים שהיא בגוף האדם עצמו והכוונה לחנק.

רב המנונא מקשה וכי אשת בן נח אינה מצווה הרי כתוב **כי ידעתי אשר יצוה את בניו ואת ביתו** ורב המנונא עצמו תירץ שמבניו לומדים דין וביתו לצדקה, ורב אויא סבא הקשה לרב פפא שנלמד מהפסוק **מיד איש** ולא מיד אשה שאשת בן נח לא תהרג ואמר רב פפא שרב יהודה למד מהפסוק **שופך דם האדם** מכל מקום, אך קשה שנאמר שבת נח לא תהרג בזנות שכתוב **על כן יעזב איש את אביו** ולא אשה אמר רב פפא שרב יהודה למד שכתוב **והיו לבשר אחד** שהפסוק ערבם.

בברייתא למדו מהפסוק **איש איש** לרבות כותים שמוזהרים על העריות כישראל, אך קשה שעריות לומדים כדלעיל ויש לומר ששם מדובר בעריות שלהם והברייתא דברה בעריות של ישראל שכתוב בסיפא בא על עריות ישראל נידון בדיני ישראל, ומבאר ר"נ בשם רבה בר אבוחה שהכוונה לעדה ועדים והתראה, אך קשה וכי בגלל שעשה בישראל מקילים בו להצריך עדה ועדים והתראה ור' יוחנן מבאר שהכוונה לבא על נערה המאורסה שלא שייך בעכו"ם ודנים בדין שלנו בסקילה אך שאר אשת איש דנים כדנים אך קשה שיש ברייתא שבן נח שבא על נערה המאורסה נידון בסקילה על אשת איש נידון בחנק ואם כדנים הרי צריך להיות סייף, מבאר ר"נ בר יצחק שמדובר באשת איש שנכנסה לחופה ועדיין לא נבעלה שאינה בדיניהם כמו שאמר ר' חנינא שרק בעולת בעל יש להם, ישנה ברייתא כדברי ר' יוחנן שלר"מ ערוה שישאל ממיתים עליה בן נח מוזהר עליה ואם אין ב"ד של ישראל ממיתים בן נח לא מוזהר עליה, וחכמים סוברים שיש הרבה עריות שב"ד של ישראל לא ממיתים ובן נח מוזהר עליהן ואם בא על עריות ישראל נידון כדני ישראל ואם בא על עריות בן נח נידון בדיני בן נח, ויש להחשיב רק נערה המאורסה, אך קשה שנחשיב גם נכנסה לחופה ולא נבעלה יש לומר שהוא סובר כתנא דבי מנשה שבכל מקרה מיתה של בן נח היא בחנק,

דף נח יש להקשות איך ר"מ אמר שבן נח מוזהר על עריות שב"ד של ישראל ממיתים הרי שנינו שגור שהורתו שלא בקדושה ולידתו בקדושה יש לו קורבה של אם אך לא של אב, ואם נשא אחותו מהאם יוציא אך אחותו מהאב יכול לקיימה, אחות האם מהאב יוציא אחות האב מהאב יקיים אחות האם מהאם יוציא אחות אם מהאב לר"מ יוציא ולחכמים יקיים, שר"מ סובר שערוה שהיא משאר אם יוציא ומשאר האב יקיים ומותר באשת אחיו ובאשת אחי אביו ושאר כל העריות המתורות לו לרבות אשת אביו נשא אשה ובתה כונס אחת ומוציא אחת ולכתחילה לא יכונס, אם מתה אשתו מותר בחמותו ויש אומרים שהוא אסור בחמותו, ורב יהודה מבאר שהברייתא שאחותו אסורה לו ר"מ אמר לשיטת ר"א והברייתא שאחותו מותרת זה כר"ע שרק עריות של מיתת ב"ד נאסר בהן בני נח, שנינו על הפסוק **על כן יעזב איש את אביו ואת אמו** שר"א סובר שלומדים מאביו שנאסר באשת אביו ומאמו לומדים שנאסר באחות אמו ור"ע אומר שאביו אשת אביו ואמו אמו ממש **ודבק** ולא בזכר **באשתו** ולא באשת חבירו **מוהיו לבשר אחד** לומדים לאסור בהמה וחיה כי לא נעשים עמו בשר אחד.

ר"א למד מאביו אחות אביו ואין ללמוד אביו ממש כי לומדים את זה **מודבק** ולא בזכר ואין לומד אשת אביו כי זה כבר כלול באשתו ולא באשת חבירו, ואין לומר שבא לאסור אחר מיתת אביו כי זה כתוב כמו אמו שאסורה גם כשאינה נשואה, ומה שמרבים מאמו לאסור אחות אמו שאין הכוונה ממש כי זה כלול בלא באשת חבירו, ואין לומר שבא לרבות לאחר מות אביו כי זה כתוב כמו אביו שלמדנו שאין הכוונה אביו ממש, ור"ע למד לאסור אשת אביו שאין הכוונה אביו ממש שזה כלול **בדבק** ולא בזכר, ואין לומר שגם אשת אביו כלול בואשתו לא באשת חבירו והפסוק בא לאסור אף לאחר מיתת אביו, ואין להקשות על אמו שהכוונה ממש שזה כלול באשת חבירו כי זה בא לרבות אף אמו מהנאסרות, ומסברת מחלוקת **עמוד ב** שר"א סובר שאביו כמו אמו ואמו כמו אביו ניתן למצוא רק באחיה, ור"ע סובר שעדיף להעמיד באשת אביו שנקראת ערות אביו ולא אחות אביו שהיא רק שאר אביו ואינה נחשבת ערות אביו. לכאורה יש להוכיח מהפסוק **ויקח**

עמרם את יוכבד דודתו א"כ בן נח מותר באחות אביו מהאם ויש לדחות שהיא היתה רק אחות אביו מהאב, ולכאורה יש להוכיח מהפסוק **וגם אמנה אחותי בת אבי אך לא בת אמי** משמע שבת האם אסורה יש לדחות שבאמת שרה לא היתה כלל אחותו אלא בת אחיו והיא מותרת בין מהאב בין מהאם אלא שאברהם אמר לאבימלך שקורבת האחות שלי אליה היא מהאב ולא מהאם, ויש להוכיח מהברייתא שאדם לא נשא את בתו כדי שקין ישא את אחותו שכתוב **עולם חסד יבנה** ומשמע שבלי סברא זו בתו אסורה ויש לומר שכיון שהותרה הותרה,

רב הונא אומר שכותי מותר בבתו ומה שאדם לא נשא את בתו כדי שקין ישא את אחותו **ועולם חסד יבנה** וללישנא בתרא רב הונא סובר שכותי אסור בבתו ויש ראייה ממה שאדם לא נשא בתו ויש לדחות שזה כדי שקין ישאנה **ועולם חסד יבנה**.

רב חסדא אומר שעבד מותר באמו ובבתו שהוא יצא מכלל כותי אך לא בא לכלל ישראל

רב דימי אמר בשם ר"א בשם ר' חנינא שבן נח שיחד שפחה לעבדו ובא עליה נהרג ואמר ר"נ שהיא נקראת אשת העבד ממי שקוראים לה נערתו של פלוני ורב הונא אומר שהיא מותרת ממתי שהיא הולכת בשוק וראשה פרוע.

ר"א אומר בשם ר' חנינא שבן נח שבא על אשתו שלא כדרכה חייב שכתוב **ודבק** ולא שלא כדרכה ורבא מקשה וכי יש דבר שמותר בישראל וכותי חייב אלא רבא אומר שבן נח שבא על אשת חבירו שלא כדרכה פטור כי כתוב **ודבק באשתו** ולא באשת חבירו ולא שלא כדרכה

ר' חנינא אומר שעכו"ם שהכה את ישראל חייב מיתה שכתוב **ויפן כה וכה וירא כי אין איש ויך את המצרי** ועוד אמר ר' חנינא שמי שסוטר לועז של ישראל כאילו סוטר לועז של שכניה שכתוב **מוקש אדם ילע קדש**.

ר"ל אומר שהמגביה ידו על חבירו נקרא רשע אך שלא הכהו ממש שכתוב **ויאמר לרשע למה תכה רעך** ולא כתוב למה הכית אלא שאף שעדיין לא הכהו קראו משה רשע, וזעירי אמר בשם ר' חנינא שהוא נקרא חוטא שכתוב בבני עלי **ואם לא לקחתי בתזקה וכתוב ויהי חטאת הנערים גדולה מאד**, רב הונא אומר שידו תקצץ שכתוב וזרוע רמה תשבר ורב הונא עצמו קצץ יד במקרה כזה, ר"א אומר שאין לו תקנה אלא קבורה שכתוב **ואיש זרוע לו הארץ**, ועוד דרש ר"א מהפסוק הנ"ל שקרקע נתנה רק לבעלי זרועות.

עוד אמר ר"ל על הפסוק **עובד אדמתו ישבע לחם** שאם אדם עושה עצמו כעבד לאדמה אז ישבע לחם ואם לא לא ישבע לחם.

עוד אמר ר"ל שעכו"ם ששבת חייב מיתה שכתוב **ויום ולילה לא ישבותו** ובעכו"ם אזהרתם היא מיתתם, ורבינא אומר שחייב גם אם שבת ביום אחר ומה שלא החשיבו בו מצוות כי החשיבו רק מצוות שהם בשב ואל תעשה ולא מה שהוא צריך ללכת ולעשות שלא ישבות בשבת.

דף נט אך קשה שדינים זה גם קום עשה ובכ"ז החשיבו, ויש לומר שיש בהם עשה ולא תעשה לעשות משפט ולא לעוות אותה.

ר' יוחנן אומר שעכו"ם שעוסק בתורה חייב מיתה שכתוב **תורה צוה לנו משה מורשה** לנו מורשה ולא להם ולא החשיבו את זה בו מצוות כי אם מפרשים **מורשה** מלשון ירושה א"כ זה כלול בגזל ואם מפרשים מלשון נערה המאורסה א"כ זה כלול בנערה המאורסה ודינו בסקילה, ויש להקשות ששנינו שר"מ אמר שעכו"ם שעוסק בתורה הוא ככהן גדול שכתוב **אשר יעשה אותם האדם וחי בהם** ולא כתוב כהנים לויים וישראלים אלא כל אדם אפילו עכו"ם שהוא ככהן גדול, יש לומר שר"מ דיבר שהוא למד בו מצוות שלהם.

שנו בברייתא שמהפסוק **אך בשר בנפשו דמו לא תאכלו** זה אבר מן החי ור' חנינא בן גמליאל מוסיף גם דם מן החי שיש לקרוא בפסוק **בשר בנפשו לא תאכל** דמו בנפשו לא תאכל, ורבנן למדו מדמו להתיר להם אכילת שרצים, וכן יש לדרוש בפסוק **רק חזק לבלתי אכל הדם כי הדם הוא הנפש לבלתי אכל** זה אבר מן החי **כי הדם הוא הנפש** זה דם מהחי ולרבנן לומדים משם שחייב על דם הקזה שהנפש יוצאת בו.

התורה כתבה איסור זה בבן נח ושנתה אותו בישראל כדברי ר' יוסי בר חנינא שמצוה שנאמרה לבני נח ונשנית בסיני היא נאמרה גם לבני נח וגם לישראל, ואם לא נשנית בסיני היא נאמרה רק לישראל ולא לבני נח וכלול בזה רק איסור גיד הנשה וכדעת ר' יהודה שעכו"ם לא נאסר בו, יש להקשות על ר' יוסי שנאמר להיפך שהתורה שנתה בסיני לומר שזה נאסר רק לישראל, ויש לדחות שבן נח נאסר בע"ז והתורה שנתה ומצאנו שהקב"ה ענש על כך א"כ ודאי שמה שנשנה עכו"ם חייב עליו.

ויש להקשות שמה שהתורה לא שנתה א"כ זה נאסר רק לבני נח, ויש לומר שאין דבר שלישראל מותר ואסור לבן נח. ויש להקשות שהתורה

התירה יפת תאר לישראל אפילו אשת איש ויש לומר ששם עכו"ם לא שייכים בהיתר הזה כי אינם בני כיבוש ומה שבן נח חייב על פחות משה פרטה זה בגלל שאינם בני מחילה.

עמוד ב יש להקשות על הכלל שמה שנשנה בסיני נאמר גם לבני נח שבמילה נאמר ואתה את בריתי תשמור ונשנה בסיני ביום השמיני ימול וא"כ בן נח חייב בזה ויש לומר שהתורה שנתה את ה'הללמד שדוחה שבת.

יש להקשות שמצות פריה ורביה נאמרה לאדם הראשון ונשנתה בסיני **לך אמור להם שובו לכם לאהליכם**, ויש לומר ששם התורה שנתה ללמד שדבר שנאסר במנין צריך מנין אחר להתירו, אך קשה א"כ כל המצוות נשנו בסיני זה בגלל סיבה מסוימת אך היא לא היתה צריכה לשנות שגם אם שנתה התורה מסיבה מסוימת אך היא לא היתה צריכה לשנות שוב אזהרה, אך קשה א"כ מה הדין ממה שהתורה לא שנתה גיד הנשה, יש לומר שהתורה לא שנתה את זה כלל, ועוד יש לתרץ לגבי מילה שהקב"ה מזהיר את אברהם עצמו ואתה את בריתי תשמור אתה **וזרעך אחריו לדורותם** ולא שאר האומות אך קשה א"כ ישמעאל וזרעו גם יתחייבו במילה, ויש לומר שכתוב **כי ביצחק יקרא לך זרע** ובני עשו לא התחייבו כי הקב"ה אמר **ביצחק ולא כל יצחק**, ורב אושעיא מקשה א"כ בני קטורה לא יתחייבו במילה, ור' יוסי בר אבין ויש אומרים שר' יוסי בר חנינא למדו מהפסוק **את בריתי הפר** לרבות בני קטורה.

רב יהודה אומר בשם רב שלא הותר לאדם הראשון לאכול בשר שכתוב **לכם יהיה לאכלה ולכל חית הארץ ולא חית הארץ לכם** והקב"ה התיר לבני נח שכתוב **כירק עשב נתתי לכם את כל**, אך אבר מן החי נאסר להם שכתוב **אך בשר בנפשו דמו לא תאכלו** ובשרצים לא נאסר אבר מן החי שכתוב **אך ומבאר רב הונא שלומדים מבנפשו דמו** רק מי שדמו חלוק מבשרו למעט שרצים שדמם לא חלוק מבשרם, ויש להקשות שנאמר לאדם הראשון **ורדו בדגת הים** משמע גם לאכילה יש לדחות שזה רק למלאכה ודגים שייכים במלאכה כמו שרחבה הסתפק בהנהיג בעז ושיבוטא אם לוקה, ויש להוכיח ממה שכתוב **ובעוף השמים** יש לדחות שזה למלאכה ועוף שייך במלאכה כמו שרבה בר רב הונא הסתפק לרבי דש באווזים ותרנגולים לענין **לא תחסום** לדעת ר' יוסי בר יהודה שחייב רק בעושה בידו ורגליו, ויש להוכיח מהפסוק **ובכל חיה הרומשת על הארץ** יש לומר שבא לרבות נחש כמו שאמר ר"ש בן מנסיא חבל על שמש גדול שאבד מהעולם שולוא התקלל הנחש היה מזדמן לכל אחד מישראל שני נחשים טובים והוא שולח אחד לצפון ואחד לדרום להביא לו אבנים טובות ומרגליות והוא יכל להפשיל לו רצועה תחת זנבו להוציא בה עפר לגינתו וחורבתו, יש להוכיח מדברי ר' יהודה בן תימא שאדם הראשון היסב בגן עדן ומלאכי השרת צלו לו בשר וסינינו לו יין והנחש התקנא בכבודו, ויש לומר שמדובר בבשר שירד מהשמים כמו המעשה בר"ש בן הלפתא שכשהלך בדרך פגעו בו אריות ושאלו לקראתו אמר לעצמו **הכפייים שואגים לטרף** וירדו שני ירכיים מהשמים והם אכלו אחד והשאירו אחד והוא לקחו לביהמ"ד לשאול אם זה כשר ואמרו לו אין דבר טמא יורד מהשמים, ור' זירא שאל את ר' אבהו מה הדין כשירדה דמות חמור מהשמים אמר לו תנין שוטה הרי אמרו אין דבר טמא יורד מהשמים.

דף ס ר"ש אומר שעכו"ם נאסר בכישוף שכתוב **מכשפה לא תחיה** וכתוב אח"כ **כל שוכב עם בהמה מות יומת מי שהא בכלל כל שוכב** הוא נכלל גם במכשפה לא תחיה.

שמואל אומר שר"א אסר כלאים לבן נח שכתוב **את חוקותי תשמור** חוקים שחקקתי לך כבר **בהמתך לא תרביע כלאים ושדך לא תזרע** כלאים וכמו שבהמתך נאסרה בהרבעה כך שדך נאסר בהרכבה וכמו שבהמתך נאסר גם בחו"ל כך גם בשדך נאסר גם בחו"ל ובפסוק **ושמרתם את חוקותי ואת משפטי** אין לפרש חוקות שחקקתי כבר כי כתוב **ושמרתם את חוקותי** שנאמרו עכשיו אך תשמרו הכוונה למה שכבר נחקק בעבר.

רב אחא בר יעקב אומר שחייב ברכת השם הוא רק בשם בן ד' אותיות ולכאורה זה פשוט במשנה שכתוב יכה יוסי יש לומר שלא נאמר סתם דוגמא של שם קמ"ל שבאמת רק בד' אותיות וללישנא בתרא רב אחא הוכיח שגם שם בן ד' אותיות נקרא שם ולכאורה זה פשוט שכתוב יוסי יש לומר שהיינו אומרים שחייב רק בשם גדול בן מ"ב ונקטו סתם שם לדוגמא קמ"ל שחייב כבר בד' אותיות.

הדיינים עומדים בעת העדות של ברכת השם אמר ר' יצחק בר אמי שזה כמו שכתוב **ואהוד בא אליו והוא יושב בעליית המקרה אשר לו לבדו ויאמר אהוד דבר אלוקים לי אליך ויקם מעל הכסא וק"ו שעגלון היה מלך נכרי וידע רק בכינוי ק"ו בישראל שכששומעים שם המפורש שיש לעמוד.**

שב"ד קורעים יש ללמוד ממה שכתוב **ויבא אליקים בן חלקיהו ושבנא הסופר ויואח בן אסף המזכיר אל חזקיהו קרועי בגדים ויגידו לו את דברי רבשקה.**

שלא מאחים את הקריעה יש ללמוד גז"ש קריעה קריעה שכתוב **ואלישע רואה והוא מצעק אבי אבי רכב ישראל ופרשיו ולא ראהו עוד ויחזק בבגדיו ויקרעם לשנים קרעים** ואם כתוב יקרעם לשנים ודאי הכוונה קרעים וכתוב קרעים ללמד שהקרע לא מתאחה לעולם.

שנו בכרייתא שבין השומע ובין השומע מהשומע חייב לקרוע והעדים לא חייבים לקרוע כי כבר קרעו כששמעו, ויש להקשות שגם כששמעו יהיו חייבים כי הם עכשיו שומעים שוב ויש לומר שכתוב בפסוק **ויהי כשמוע המלך חזקיהו ויקרע את בגדיו והם לא קרעו שוב.**

רב יהודה אומר בשם שמואל שמי ששומע אזכרה מפי עכו"ם לא חייב לקרוע ומה שקרעו על רבשקה כי הוא היה ישראל מומר, עוד אמר רב יהודה בשם שמואל שקורעים רק על שם המיוחד ולא על כינוי ולא כדעת ר' חייא שאמר השומע אזכרה בזמן הזה לא חייב לקרוע שאם לא כן כל הבגד יתמלא קרעים ולא מדובר בישראל כי הרי אינם מופקדים לכך אלא ודאי מדובר בעכו"ם והרי הם לא מכירים בשם המיוחד אלא ודאי החיוב הוא בכינוי ורק בזמן הזה לא קורעים אך בעבר היה בכינוי חיוב קריעה.

העד השני אומר אף אני כמוהו ר"ל מוכיח מכך שעדות כזו כשרה בדיני ממונות ובדיני נפשות ורק עשו מעלה לפרט את העדות ולגבי ברכת השם העמידו על דין תורה שאם נאמר שעדות כזו פסולה אין מתקנים להרוג אדם כשאי אפשר לקבל עדות כדניה.

מה שכתוב והשלישי אומר אף אני כמוהו זה כדעת ר"ע שמקשים שלשה עדים לשנים.

עמוד ב משנה בע"ז אחד העובד בין המזבח בין המקטיר ובין המנסך ובין המשתחוה ובין המקבלו עליו לאלוה והאומר אלי אתה חייב, אך מגפף מנשק מכבד מרביץ סך מליבש ומנעיל עובר רק בלאו וכן הנודר לשמו והמקיים לשמו עובר בלאו, הפוער עצמו לפעור חייב שזוהי עבודתה וכן הזורק אבן למרקוליס חייב. **גמרא** ר' ירמיה מבאר שהמשנה מבארת בין העובד כדרכה וכן מזבח מקטיר מנסך ומשתחוה חייב גם שלא כדרכה, אך קשה שהמשנה לא מונה זורק ואביי אומר שזה כלול במנסך שכתוב **בל אסיך נסכיחם מדם.**

הברייתא לומדת שכתוב בפסוק **זובח יחרם** ולא מדובר זובח קדשים בחוץ כי כתוב **לאלוהים** ומקטיר ומנסך לומדים ממה שכתוב **בלתי לה' לבדו** וריקן את כל העבודות מלעבוד לע"ז ומותר רק לשם המיוחד וזביחה קיימת בעבודת פנים והשתחוואה לומדים מהפסוק **וילך ויעבוד אלוהים אחרים וישתחו להם** וכתוב אח"כ **והוצאת את האיש ההוא ושם כתוב** עונש ואזהרה יש ללמוד מהפסוק **כי לא תשתחוה לאל אחר** ואין לרבות מגפף מנשק ומנעיל כי כתוב זביחה והיא היתה בכלל העבודות ויצאה להקיש אליה שחייב רק כמו זביחה היא עבודת פנים והשתחוואה למדו בפני עצמה אך על נישוק שאינו בפנים אינו חייב.

יש להקשות במה שכתוב בכרייתא שהיינו אומרים שזובח הכוונה לקדשים בחוץ הרי זה רק כרת ויש לומר שהיינו אומרים שכשהתרו בו יהיה סקילה ורק כשלא התרו כרת, קמ"ל שאינו במיתה.

רבא בר רב חנן הקשה לאביי שנלמד מהשתחוואה ללמד על הכלל שחייב גם במה שאינו עבודת פנים ומה שכתוב **זובח** הוא ללמד שמחשבים מעבודה לעבודה כמו שנחלקו לגבי שוחט בהמה לזורק דמה לעכו"ם או להקטיר חלבה לעכו"ם.